

CZU: 347.965.33:343.45

**DATELE CONFIDENȚIALE CU CARACTER PERSONAL
PROTEJATE ÎN REGIM DE SECRET PROFESIONAL:
ASPECTE DE DREPT PENAL COMPARAT**

Costică MOȚOC

Universitatea de Stat din Moldova

În articol sunt analizate soluțiile legislative în materie penală ale statelor străine în ceea ce privește protecția datelor confidențiale cu caracter personal în regim juridic de secret profesional. În acest scop au fost identificate și sintetizate normele juridico-penale ce se conțin în Codurile penale și în legi speciale penale ale unor state europene (Franța, Germania, Elveția, Italia) și ale unor state din spațiul post-sovietic (Ucraina, Belarus, Kazahstan, Kârgâzstan, Georgia). Pe parcursul cercetării s-a observat că legiuitorii din spațiul european oferă suficiente garanții protecției oricărui secret profesional, iar legislația penală a statelor din spațiul post-sovietic se limitează doar la protecția juridico-penală a secretului profesional medical (cu excepția Georgiei). În baza cercetării întreprinse sunt formulate concluzii și recomandări menite să lichideze lacunele legislative depistate.

Cuvinte-cheie: date confidențiale cu caracter personal, secret profesional, încălcarea inviolabilității vieții private, divulgarea secretului profesional.

**CONFIDENTIAL PERSONAL DATA PROTECTION IN THE REGIME OF PROFESSIONAL SECRECY:
COMPARATIVE PENAL LAW APPROACH**

In the realm of this scientific article there are analyzed legislative approaches in penal matter of foreign countries concerning confidential personal data protection in the regime of professional secrecy. In such a manner there have been identified and synthesized penal norms which are contained in the Criminal code and other special laws of some European countries (France, Germany, Swiss confederation and Italy) as well as several states from the Post-Soviet space (Ukraine, Belarus, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Georgia). During the research there have been found, that foreign lawmakers offer sufficient guarantees for penal protection of professional data, while penal legislation from the Post-Soviet space is restricted only to penal protection of the professional medical secret, except for Georgia. As a result of the research there have been formulated conclusions and recommendations which are designed to compensate legislative gaps.

Keywords: confidential data with personal character, professional secret, inviolability of privacy, disclosure of professional secrecy.

Introducere

Problema ce vizează protecția datelor confidențiale cu caracter personal în regim juridic de secret profesional se impune ca una importantă și actuală. Abordând această problemă am identificat și sintetizat normele juridico-penale ce se conțin în Codurile penale și în legi speciale penale ale unor state europene și ale unor state din spațiul post-sovietic. Pe parcursul cercetării am constatat că legiuitorii din spațiul european oferă suficiente garanții protecției oricărui secret profesional, iar legislația penală a statelor din spațiul post-sovietic se limitează doar la protecția juridico-penală a secretului profesional medical (cu excepția Georgiei). În cadrul investigației am formulat definiția noțiunii de secret profesional, am determinat structura și subiecții acestuia, unei cercetări minuțioase fiind supusă problema ce vizează ocrotirea juridico-penală a secretului profesional medical atât în actele europene, cât și în legislația penală și extrapenală a României și a Republicii Moldova. În opinia noastră, Partea specială a Codului penal suferă deficiențe legislative majore, în special fiind scoasă în evidență problema coraprotului dintre infracțiunea prevăzută la art.177 CP RM și contravenția prevăzută la art.75 din Codul contravențional al Republicii Moldova. Concluziile și recomandările formulate în lucrare sunt direcționate spre înlăturarea lacunelor legislative depistate.

Rezultate și discuții

Secretul profesional și tipurile acestuia acoperă toate laturile vieții umane, a statului și a societății. Totodată, institutul protecției juridice a secretului profesional este cel mai puțin dezvoltat și reglementat în normele de drept atât în Republica Moldova, cât și în România. Fapt condiționat de mai mulți factori obiectivi, cum ar fi:

- lipsa conceptului de secret profesional în actele normative în vigoare;

- un număr impunător de profesii în care poate apărea secretul ce urmează a fi protejat prin reglementările instituite prin normele de drept, însă astfel de reglementări deseori lipsesc;
- utilizarea diverselor mijloace tehnice, sisteme informaționale și tehnice în procesul de prelucrare, stocare și transmitere a datelor care constituie secret profesional și lipsa reglementărilor ce ar asigura protecția acestor date;
- apariția noilor profesii care determină apariția noilor forme de secret profesional;
- lipsa unei autorități care ar asigura legiferarea în domeniul secretului profesional, precum și alte împrejurări.

În opinia noastră, toate împrejurările sus-menționate vor impune justițiabilii să se adreseze la problema privind reglementarea raporturilor în domeniul secretului profesional și a protecției acestuia, urmând a fi stabilită lista de date protejate care s-ar atribui la tipul concret al secretului profesional, fiind prevăzute și condițiile de acces al cetățenilor și al persoanelor publice la acest secret [1].

La momentul actual, reieșind din caracterul de încredere în anumite profesii și în activitatea specifică acestora, autorii S.V. Golubikov, V.K. Novikov și A.V. Baranova susțin că secretul profesional poate să cuprindă următoarele tipuri: secret bancar; secret fiscal; secretul corespondenței și al telecomunicațiilor; secretul asigurării; secretul redacției și al jurnalistului; secret medical; secret medical derivat din coraportul donator-recipient; secretul de audit; secret notarial; secretul votării; secretul avocatului; secretul urmăririi penale și al examinării judiciare; secret muzeistic; secretul organului de stare civilă; secret arhivistic; secretul testamentului; secretul pazei de stat; secretul spovedaniei; secretul deputatului; secretul deliberării judecătorului; secretul beneficiarului cu privire la contractul de antrepriză sau la presătrile de servicii (spre exemplu, un proiect design de arhitectură sau reparație); secretul cu privire la invenție sau la alt obiect de proprietate intelectuală ca orice rezultat al activității intelectuale, până la confirmarea și protejarea acestuia prin drepturile corespunzătoare privind utilizarea acestuia: a) obiecte de proprietate industrială; b) obiecte ale dreptului de autor și ale drepturilor conexe; secret comercial (know-how); al numelui comercial; secretul cu privire la măsurile de siguranță care pot fi aplicate față de judecători, participanți la procesul penal, față de colaboratorii din cadrul organelor de drept și al autorităților de supraveghere și control precum și față de rudele apropiate ale acestora; secret dactilosopic; secretul istoriei creditare; secretul hârtiilor de valoare; secret vamal etc. [1].

Secretul profesional este denumirea generică a secretelor protejate de lege, a căror respectare este determinată de caracterul de încredere în anumite profesii și în activitatea specifică acestora. *Obiectul secretului profesional* îl constituie raporturile ce apar între subiecții care participă la elaborarea și protejarea secretului profesional. *Subiecții principali* ai acestor raporturi sunt beneficiarii (posesorii informației confidențiale), pe de o parte, și utilizatorii/deținătorii secretului profesional, pe de altă parte. *Beneficiarul* este o persoană fizică (indiferent de cetățenia acesteia) care i-a încredințat datele sale personale unei alte persoane, precum și succesorii (cesionarii, descendenții) acesteia.

Deținătorul secretului profesional este persoana fizică sau juridică, cărora în legătură cu activitatea lor exclusiv profesională (obligații exclusiv profesionale) i-au fost încredințate sau i-au devenit cunoscute date ce constituie secret profesional. Deținătorii și utilizatorii secretului profesional trebuie să respecte următoarele obligații: să-i confirme beneficiarului garantarea protecției secretului profesional; să stabilească regimul de protecție a secretului profesional; să asigure păstrarea datelor ce constituie secret profesional, precum și să solicite asigurarea acestei protecții din partea tuturor persoanelor cărora această informație le-a devenit cunoscută în baza temeiurilor legitime; să respingă orice solicitare de a oferi oricărei persoane date ce constituie secret profesional fără acordul beneficiarului, dacă aceste cerințe nu sunt prevăzute expres de lege [1]. Totodată, utilizatorii secretului profesional din cadrul autorităților publice sau locale urmează să asigure nedivulgarea secretului profesional și să instituie protecția acestuia în cadrul propriei instituții în regim de secret de serviciu.

Pentru divulgarea secretului profesional deținătorii și utilizatorii acestuia trebuie să răspundă în conformitate cu prevederile legislative în vigoare. Protecția secretului profesional începe din momentul obținerii de către deținător a datelor confidențiale din partea beneficiarului, în unele cazuri din momentul încheierii contractului dintre beneficiar și deținător de astfel de date confidențiale, în cazul în care protecția secretului profesional nu este stabilită de normele de drept. În normele de drept și în contractul încheiat trebuie să fie reglementate și rapoartele de drept care apar între beneficiar, deținător și utilizatorul secretului profesional.

În acest perimetru de doctrină am decis să analizăm particularitățile protecției juridico-penale a datelor confidențiale cu caracter personal în regim de secret profesional. În acest scop am analizat legea penală a Franței, Elveției, Germaniei, Italiei, Georgiei, Ucrainei, a republicilor Belarus, Kazahstan și Kârgâzstan.

Codul penal al Franței [2] conține mai multe articole însumate într-o secțiune consacrată protecției juridico-penale a secretului – Secțiunea a IV-a „Încălcarea secretului” (art.226-13, art.226-14, art.226-15).

În conformitate cu articolul 226-13 (Ordonanța nr.2000-916 din 19.07.2000, art.3, publicată în Jurnalul Oficial din 22 septembrie, intrată în vigoare la 1 ianuarie 2002), destăinuirea informației secrete către persoana autorizată în virtutea profesiei sau postului ocupat, inclusiv în virtutea unei funcții sau misiuni temporare, se pedepsește cu închisoarea și amenda de €15.000.

Potrivit prevederilor art.226-14 (Legea nr.2004-1 din 2.01.2004, art.11, publicată în Jurnalul Oficial din 3 ianuarie 2004), art.226-13 din Codul penal al Franței nu se aplică în cazurile când legea impune sau autorizează destăinuirea secretului. Adițional, prevederile articolului nu se aplică:

- 1) față de o persoană care informează autoritatea medicală, judiciară sau administrativă referitor la cruzimi sau deprivări, abuz sexual, despre care persoana cunoștea și care au fost cauzate unui minor sau unei alte persoane care nu este în stare să se autoprotejeze din cauza vârstei sau stării sale fizice ori psihice;
- 2) față de medic, cu condiția consimțământului din partea victimei, care aduce la cunoștință organelor procuraturii despre cruzimi sau deprivări, inclusiv fizice sau psihice, pe care le-a observat în procesul de exercitare a profesiei, despre care medicul are convingerea că a fost săvârșită violența fizică, sexuală sau psihologică ori de altă natură. În cazul în care victima este minoră, consimțământul acesteia nu este necesar;
- 3) profesioniștii din domeniul ocrotirii sănătății sau din domeniul asigurării sociale care informează prefectul și șeful poliției de la Paris despre faptul că persoana care li s-a adresat prezintă pericol pentru sine sau pentru alte persoane, când aceștia cunosc că persoana respectivă are asupra sa armă sau a manifestat intenția de a procura armă. Alertarea autorităților competente în condițiile expuse în prezentul articol nu conduce la aplicarea sancțiunilor disciplinare.

Prevederile art.226-14 din Codul penal al Franței sunt aplicabile în Caledonia Nouă, Polynesia franceză și pe insulele Wallis și Futuna.

Legea penală elvețiană tratează detaliat secretul profesional, oferind două norme de sine stătătoare în Partea specială a acesteia [3]:

- *Norma juridico-penală ce incriminează secretul profesional în regim general* – art.321 CP al Elveției (*Încălcarea secretului profesional*);
- *Norma juridico-penală ce incriminează secretul profesional în cadrul cercetărilor asupra ființelor umane* – art.321bis CP al Elveției (*Încălcarea confidențialității profesionale în cercetarea asupra ființelor umane*).

Așadar, potrivit alin.(1) art.321 CP al Elveției (*Încălcarea secretului profesional*), orice persoană care, în calitate sa de membru al clerului, al juristului, al apărătorului, al notarului, al avocatului, al auditorului în virtutea unor obligații de confidențialitate conform Codului Obligațiilor (al medicului, al dentistului, al chiropracticianului, al farmacistului, al moașei, al psihologului) sau în calitate de un colaborator auxiliar al oricăreia dintre persoanele menționate *supra*, dezvăluie informații confidențiale care i-au fost mărturisite în virtutea calității sale profesionale sau care i-au fost cunoscute în urma exercitării profesiei sale, va răspunde în baza unei plângeri prealabile, aplicându-i-se o pedeapsă privativă de libertate de cel mult 3 ani sau pedeapsă pecuniară (amendă). Un student care dezvăluie informații confidențiale ce i-au devenit cunoscute în cursul studiilor este, de asemenea, responsabil și condamnat la pedepsele menționate *supra*. Încălcarea secretului profesional va rămâne infracțiune și în cazul încetării angajării în calitate de profesionist sau student. În conformitate cu alin.(2) art.321 CP al Elveției, persoana care dezvăluie informațiile nu este supusă niciunei sancțiuni în cazul în care o face cu consimțământul persoanei căreia îi aparțin informațiile confidențiale sau în baza unei autorizații scrise eliberate ca răspuns la cererea sa de către o autoritate superioară sau o autoritate de supraveghere.

Conform prevederilor de la alin.(1) art.321bis CP al Elveției (*Încălcarea confidențialității profesionale în cercetarea asupra ființelor umane*), oricare persoană care dezvăluie, în mod neautorizat, un secret profesional ce i-a devenit cunoscut în cursul activităților sale de cercetare cu implicarea ființelor umane, în conformitate cu Legea privind cercetarea pe ființe umane din 30 septembrie 2011, este supusă unei sancțiuni în conformitate cu articolul 321. Anexa la art.321bis CP al Elveției conține următoarea regulă: „*Secrete profesionale pot fi dezvăluite în scopul cercetării bolilor umane și în ceea ce privește structura și funcționarea organismului*

uman numai în cazul în care sunt îndeplinite cerințele articolului 34 din Legea privind cercetarea pe ființe umane din 30 septembrie 2011 și dacă autorizația de divulgare a fost obținută de la comitetul de etică responsabil”.

Codul penal al Germaniei [4] conține Secțiunea 203 ce incriminează încălcarea secretelor private. Așadar, în conformitate cu alin.(1) art.203 CP al Germaniei, persoana care dezvăluie în mod ilegal un secret al unei alte persoane, în special un secret ce vizează sfera vieții private sau un secret industrial ori comercial, care i s-a mărturisit sau i-a devenit cunoscut în alt mod în calitate sa de:

1) medic, dentist, medic-veterinar, farmacist sau reprezentant al unei alte profesii medicale, care necesită o instruire autorizată de stat pentru angajarea în profesie sau pentru folosirea titlului profesional;

2) psiholog-profesionist care a susținut un examen de atestație, recunoscut de stat;

3) avocat, avocat în brevetare, notar, avocat în proceduri legale reglementate, contabil autorizat, auditor jurist, consultant fiscal, agent fiscal sau membru al unui organ prevăzut de legislație, inclusiv în domeniul brevetelor, membru al unei societăți;

4) consilier în ce privește încheierea căsătoriilor, familia, educația sau tineretul, precum și consilier care face parte dintr-o agenție de consiliere recunoscută de o autoritate publică, un organism, instituție sau fundație de drept public;

4a) membru sau agent al unei agenții de consiliere recunoscut în conformitate cu secțiunile 3 și 8 din Legea privind sarcinile în situații de conflict;

5) un lucrător social autorizat de stat sau un lucrător în domeniul educației sociale autorizat de stat;

6) membru al unei societăți private de asigurări de sănătate, asigurări de accident sau asigurări de viață sau al unei consultații medicale private, consultații fiscale sau avocat,

– este pasibil de închisoare de cel mult un an sau de amendă.

Potrivit alin.(2) art.203 CP al Germaniei, persoanei care dezvăluie în mod ilegal un secret al altuia, în special un secret ce vizează sfera vieții private sau un secret industrial ori comercial, care i s-a mărturisit sau i-a devenit cunoscut în alt mod în calitate sa de

1) funcționar public;

2) persoană care are atribuții speciale de serviciu public;

3) persoană care exercită atribuții sau competențe în temeiul legii privind reprezentarea personalului;

4) membru al unui comitet de investigații care lucrează pentru un organ legislativ al Federației sau al unui stat, al unui alt comitet sau al unui consiliu, el însuși nefăcând parte din organul legislativ respectiv sau în calitate de asistent pentru un astfel de comitet sau consiliu;

5) expert desemnat public, care este obligat, în mod oficial, prin lege să-și îndeplinească în mod conștiincios îndatoririle,

– i se aplică aceeași pedeapsă.

Declarațiile particulare despre relațiile personale sau materiale ce aparțin unei alte persoane care au fost colectate în scopuri de administrare publică se consideră echivalente cu un secret în sensul primei teze de mai sus; prima teză de mai sus nu se aplică în măsura în care astfel de declarații speciale sunt comunicate altor autorități publice sau altor agenții în scopuri administrative, cu excepția cazului în care legea le interzice.

Conform alin.(2a) art.203 CP al Germaniei, alin. (1) și (2) de mai sus se aplică *mutatis mutandis* atunci când un agent de protecție a datelor, având calitatea profesională specificată în aceste subsecțiuni, dezvăluie, fără autorizație, secretul ce i-a fost încredințat sau despre care a luat cunoștință în cursul îndeplinirii atribuțiilor sale de ofițer de protecție a datelor.

În alin.(3) art.203 legiuitorul german a prevăzut următoarele: „Alți membri ai unei asociații juridice vor fi considerați echivalenți cu un avocat numit în alin.(1) pct.3) de mai sus. Persoanele menționate în alin.(1) pct.1) sunt echivalate cu asistenții lor din punct de vedere profesional și cu persoanele care lucrează cu aceștia pentru a-i pregăti să-și exercite profesia. După moartea persoanei obligate să păstreze secretul, persoana care a dobândit secretul defunctului sau din moștenirea lui va fi echivalată cu persoanele menționate în alin (1), pct.1) și 2)”.

Potrivit alin.(4) art.203 CP al Germaniei, alin. (1) - (3) de mai sus se aplică și în cazul în care infractorul dezvăluie ilegal secretul unei alte persoane după moartea persoanei respective.

Conform alin.(5) art.203 CP al Germaniei, în cazul în care infractorul acționează pentru câștiguri materiale sau cu intenția de a se îmbogăți pe sine sau pe altă persoană ori de a o prejudicia, pedeapsa este închisoarea care nu depășește 2 ani sau amenda.

Legea penală a Georgiei conține un articol separat consacrat asigurării protecției juridico-penale a secretului personal sau familial, inclusiv în regim juridic de secret profesional.

Structura art.157 CP al Georgiei (*Încălcarea secretelor personale sau familiale, informații care reflectă viața personală sau datele cu caracter personal*) [5] poate fi prezentată în felul următor:

- *Două norme juridico-penale speciale prevăzute la alin.(1) și la alin.(2) art.157 CP al Georgiei:* Așadar, în conformitate cu alin.(1) art.157 CP al Georgiei, constituie încălcarea a secretelor personale sau familiale, informații care reflectă viața personală sau date cu caracter personal: obținerea, stocarea, utilizarea sau difuzarea ilegală a secretului personal sau familial, a informațiilor care reflectă viața privată sau a datelor cu caracter personal, precum și asigurarea accesului la acestea, provocând daune semnificative. Conform alin.(2) art.157 CP al Georgiei, constituie infracțiune utilizarea ilegală și/sau divulgarea secretului personal sau familial, a informației care reflectă confidențialitatea sau a datelor personale într-o lucrare distribuită, într-un fel sau altul, prin Internet, inclusiv prin rețelele sociale, difuzată în masă sau în cadrul unui discurs public, prin care deținătorului acestor date și informații i s-a cauzat un prejudiciu considerabil.
- *Normă ce conține circumstanțe agravante (alin.(3) art.157 CP al Georgiei):* Alin.(3) art.157 CP al Georgiei prevede două agravante: a) săvârșite din interes material; b) săvârșite în mod repetat.
- *Normă ce conține circumstanțe deosebit de grave prevăzute la alin.(4) art.157 CP al Georgiei:* Faptele prevăzute la alin.(1), (2) sau (3) ale acestui articol, săvârșite de persoane obligate, în virtutea atribuțiilor de serviciu, în virtutea profesiei sau în virtutea altor circumstanțe, să păstreze acest secret sau săvârșirea acestor fapte prin folosirea situației de serviciu.
- *Anexă la art.157 CP al Georgiei care prevede cauza ce înlătură caracterul penal al faptei comise:* Persoana nu va răspunde penal pentru săvârșirea faptei prevăzute la alin.(1) art.157 CP al Georgiei în cazul în care ea a transmis organului de urmărire penală informația obținută (stocată) cu privire la infracțiunea comisă sau așteptată.

În opinia noastră, o astfel de structură a articolului este nu doar comodă pentru justițiabili, dar și corectă din punctul de vedere al tehnicii legislative. Suntem de acord cu spiritul legii penale georgiene, din care reiese că încredințarea datelor confidențiale cu caracter personal unor terțe persoane majorează riscul de divulgare sau de altă formă a procesării abuzive a informațiilor ce vizează viața privată, având un grad de prejudiciabilitate cu mult mai avansat.

Cu toate acestea, legiuitorul georgian corect distinge diferite regimuri juridice de protecție a informației confidențiale referitoare la viața privată a persoanei. Datele confidențiale ce constituie obiectul imaterial al infracțiunilor prevăzute la alin.(1) și (2) sunt protejate în regim juridic de secret primar (personal sau familial), iar circumstanța deosebit de gravă constituie săvârșirea acestor fapte infracționale față de informația confidențială asigurată prin secretul încredințat unei terțe persoane (derivat din secretul primar). Așadar, în sensul alin.(4) art.157 CP al Georgiei, contează calitatea subiectului infracțiunii – persoana care are anumite obligații de păstrare a secretului privat străin. Norma analizată prevede o listă neexhaustivă a secretelor derivate din secretele primare ce asigură inviolabilitatea datelor confidențiale cu caracter personal sau familial: în virtutea atribuțiilor de serviciu; în virtutea profesiei; în virtutea altor circumstanțe. Trăsătura comună a acestor temeuri este preexistența unei împuterniciri speciale prevăzute de contractul individual de muncă, de contractul de prestare a serviciilor, de specificul profesiei etc. O circumstanță de sine stătătoare este „săvârșirea acestei fapte prin folosirea situației de serviciu”. În opinia noastră, această agravantă poate fi aplicată în cazul în care subiectul nu a fost împuternicit să păstreze confidențialitatea informației ce vizează viața privată străină (nu avea obligații), dar, folosindu-se de situația de serviciu (acționând în detrimentul intereselor de serviciu), a săvârșit una sau mai multe fapte infracționale prevăzute la alin.(1)-(3) art.157 CP al Georgiei.

De menționat că, în conformitate cu lit.o) art.1 din Legea Georgiei cu privire la libertatea cuvântului și a exprimării, nr.6328 din 25.05.2012 [6], secret profesional constituie secretul mărturisirii, informația încredințată membrului Parlamentului, medicului, jurnalistului, apărătorului în legătura cu activitatea lor profesională, precum și informația care posedă valoare profesională și care i-a devenit cunoscută persoanei cu condiția că a fost asigurată confidențialitatea și a cărei divulgare poate să cauzeze prejudiciu reputației profesionale a persoanei. Informația care nu conține date personale, secret de stat sau secret comercial, precum și informația cu privire la activitatea unui organ administrativ nu constituie secret profesional.

Analizând legislația penală și extrapenală a mai multor state, am observat tendința legiuitorului străin de a oferi protecție juridico-penală specială datelor confidențiale cu caracter medical despre persoană.

Spre deosebire de alte state, **Codul penal al Ucrainei** se limitează doar la protecția datelor confidențiale cu caracter medical, conținând următoarea structură a infracțiunilor săvârșite în sfera informației confidențiale:

- Art.132 CP al Ucrainei. *Divulgarea datelor cu privire la efectuarea examinării medicale pentru identificarea contaminării cu virusul HIV sau pentru o altă boală infecțioasă incurabilă.*
- Art.145 CP al Ucrainei. *Divulgarea neautorizată a secretului medical.*

Așadar, art.132 CP al Ucrainei sancționează *dezvăluirea făcută de către un funcționar al unei instituții medicale, de către un lucrător auxiliar sau de către un medic specialist a informațiilor despre efectuarea unui examen medical al persoanei pentru a depista infecția HIV, boala SIDA sau o altă boală infecțioasă incurabilă ce este periculoasă pentru viața persoanei, informații ce i-au devenit cunoscute în legătură cu îndeplinirea atribuțiilor de serviciu sau profesionale.*

Totodată, art.145 CP al Ucrainei incriminează *divulgarea deliberată a secretului medical de către o persoană căreia i-au devenit cunoscute aceste date în legătură cu îndeplinirea îndatoririlor profesionale sau de serviciu, dacă divulgarea a condus la urmări grave.*

De menționat că aceste norme vizează doar secretele profesionale medicale, iar o normă juridico-penală cu caracter general care să incrimineze divulgarea sau alte operațiuni ilegale cu secretul profesional lipsește.

Tehnică legislativă asemănătoare celei din legea penală a Ucrainei întâlnim și în **Codul penal al Republicii Belarus** [7]. Astfel, protecție specială secretului profesional medical este oferită în art.178 CP al Republicii Belarus (*Dezvăluirea secretului medical*). Totodată, nu există vreo normă care ar incrimina divulgarea sau alte acțiuni ilegale săvârșite față de informația păstrată în regim juridic de secret profesional general.

În conformitate cu alin.(1) art.178 CP al Republicii Belarus, constituie infracțiune dezvăluirea intenționată de către un angajat medical, farmaceutic sau alt colaborator, fără necesitate profesională sau de serviciu, a datelor privind prezența unei maladii, a diagnosticului sau a rezultatelor examinării medicale a pacientului (divulgarea secretului medical). Potrivit alin.(2) art.178 CP al Republicii Belarus, constituie infracțiune dezvăluirea secretului medical, exprimată în comunicarea datelor cu privire la faptul că o persoană suferă de HIV sau de boala SIDA. Observăm că legiuitorul belarus oferă protecție specială categoriilor de date medicale cu privire la HIV/ boala SIDA. Totodată, alin.(3) art.178 CP al Republicii Belarus incriminează aceleași fapte infracționale, dacă ele au condus la urmări grave.

Legiuitorul **Republicii Kazahstan** a procedat în mod analogic ca și cel din Ucraina și din Republica Belarus. Astfel, potrivit alin.(1) art.321 CP al Republicii Kazahstan [8] (*Dezvăluirea secretului medical*), constituie infracțiune dezvăluirea de către un medic, fără necesitate profesională sau de serviciu, a informațiilor despre boală sau rezultatele unui examen medical al pacientului, exprimată în comunicarea informațiilor despre faptul că o persoană are HIV/SIDA. La fel, constituie infracțiune fapta prevăzută la alin.(2) art.321 CP al Republicii Kazahstan exprimată în dezvăluirea de către un profesionist medical, fără necesitate profesională sau de serviciu, a informațiilor despre boală sau despre rezultatele unui examen medical al pacientului, dacă această faptă a condus la urmări grave.

Și legiuitorul **Republicii Kârgâzstan** a prevăzut în Codul penal [9] o singură normă care incriminează dezvăluirea secretului medical – art.160. Potrivit acesteia, constituie infracțiune dezvăluirea secretului medical de către o persoană căreia această informație i-a devenit cunoscută în legătură cu îndeplinirea îndatoririlor profesionale sau de serviciu, dacă prin această dezvăluire s-a cauzat din neglijență prejudiciu grav sănătății persoanei.

Experiența legislativă a altor state cu privire la incriminarea destăinuirii sau a altor forme de încălcare a secretului profesional medical, în special a secretului reproductiv

În *Italia* se acordă o atenție sporită secretului profesional reproductiv. Astfel, Parlamentul italian a adoptat în 2004 Reguli cu privire la procrearea medical asistată, unde în cadrul Capitolului V „*Prohibițiuni și pedepse*” [10] a prevăzut art.12 ce stabilește pedepse pentru infracțiuni săvârșite în domeniul procreării umane medical asistate și, în special, pentru încălcările secretului profesional medical reproductiv.

Potrivit alin.(1) art.12, persoana care posedă capacitatea de a procrea utilizează gameții unui cuplu cu încălcarea prevederilor art.4 alin.(3), se pedepsește cu amendă de la 300.000 la 600.000 de euro. Conform alin.(2) art.12, în orice situație, persoana care, încălcând articolul 5, aplică tehnici de procreare asistată medical cuplurilor ale căror materiale biologice sunt viabile, fie în cazul în care cuplul este compus din indivizi de același sex sau indivizi necăsătoriți ori care nu conlocuiesc împreună, este pedepsită cu amendă de la 200.000 la 400.000 de euro. Potrivit normei prevăzute la alin.(3) art.12, pentru a identifica condițiile enumerate la alin.(3) medicul

folosește declarația semnată de ambii participanți. În cazul depunerii unor declarații false se va aplica o sancțiune administrativă. În conformitate cu alin.(4) art.12 din același capitol, persoana care aplică tehnici de procreare asistată medical fără obținerea consimțământului în condițiile expuse în art.6, va fi pedepsită cu amendă în mărime de la 5.000 la 50.000 euro.

Cu toate acestea, la alin.(5)-(7) ale art.12 din Capitolul V „Prohibițiuni și pedepse”, Parlamentul italian a instituit sancțiuni drastice pentru următoarele: alin.(5) – persoana care în orice mod prevăzut la art.10 facilitează aplicarea tehnicilor de procreare asistată va fi pedepsită cu amendă în mărime de la 100.000 la 300.000 de euro; (6) persoana care în orice formă produce, aranjează, asigură publicitatea pentru vânzare a gameților sau a embrionilor sau maternitate de surogat va fi pedepsită cu închisoare pe un termen de la 3 luni la 6 ani și cu amendă de la 600.000 la un milion de euro; alin.(7) – persoana care realizează un proces menit să creeze o ființă umană dintr-o singură celulă inițială (posibil, aceeași ca moștenirea genetică nucleară) aparținând unei alte ființe umane vii sau moarte, este pedepsită cu închisoare de la 10 la 20 de ani și cu amendă variind de la 600.000 la un milion de euro. Medicul este pedepsit cu excluderea permanentă din profesie.

Pe acest palier de prevederi legislative evidențiem norma juridico-penală prevăzută la art.17 Capitolul V „Prohibițiuni și pedepse” din Reguli cu privire la procrearea medical asistată [10]: constituie infracțiune *divulgarea datelor confidențiale cu privire la numărul embrionilor produși prin aplicarea tehnicilor de procreare asistată, numele celor care au purces la aceste tehnici, inclusiv după formarea embrionilor pe calea medical asistată*, și se pedepsește cu amendă în mărime de la 25.000 la 50.000 de euro. Așadar, legiuitorul identifică două forme de divulgare a datelor confidențiale cu caracter reproductiv: *numărul embrionilor produși prin aplicarea tehnicilor de procreare asistată; numele celor care au purces la aceste tehnici, inclusiv după formarea embrionilor pe calea medical asistată*.

De menționat că, în conformitate cu alin.(1) art.7 din Legea României pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date, nr.677 din 21.11.2001 [11], prelucrarea datelor cu caracter personal privind starea de sănătate sau viața sexuală este interzisă.

În planul etic al actului medical, confidențialitatea actului medical (*componenta faptică*) și secretul profesional (*componenta informațională/imaterială*) constituie doi piloni principali în asigurarea dreptului la respectarea vieții private a pacientului. Astfel, medicul, prin natura profesiei sale, are acces la o dublă intimitate a pacientului: cea a corpului pacientului și cea a relațiilor de familie sau sociale. Dezvăluirea oricăror date medicale sau înlesnirea accesului persoanelor străine la conținutul foilor de observație sunt profund imorale și ilegale (străin poate fi și medicul din altă secție care nu este consultant de specialitate solicitat în scop diagnostic sau de tratament).

Secretul medical profesional include date privind: rezultatele examinării medicale a persoanei care încheie căsătoria; faptul adresării persoanei pentru îngrijiri medicale, privind starea sănătății, diagnosticul bolii sau alte date obținute pe parcursul examinării și tratamentului persoanei; efectuarea fecundării artificiale sau implantarea embrionului, precum și persoana donatorului; donatorul și recipientul în cadrul transplantului de organe și sau țesuturi umane; prezența tulburării psihice, faptul adresării la asistență psihiatrică și tratament în cadrul instituției care acordă o astfel de asistență, precum și alte date cu privire la sănătatea mentală a cetățeanului; alte date care se conțin în actele medicale ale pacientului.

În acest perimetru de cercetare subliniem că legea penală a Republicii Moldova nu conține norme juridico-penale speciale care ar incrimina divulgarea secretului medical profesional, însă în doctrina procesual penală găsim unele reflecții privind imunitatea medicului de familie-pacient în cadrul procesului penal. După cum menționează profesorul Ig.Dolea, în ce privește raportul medic de familie-pacient, este necesar a accentua că primul nu poate fi audiat în nicio situație. Prin urmare, putem considera că, de fapt, este vorba despre imunitate. Această imunitate se referă însă, potrivit art.90 alin.(3) pct.7) CPP RM, la viața privată a persoanelor deservite [12, p.341]. *Imunitatea este deținută de pacient*. Dacă în cadrul procesului pacientul dă publicității date pe care le deține împreună cu medicul, acesta nu mai este obligat să păstreze confidențialitatea. În cazul de față, ca și în raportul jurnalist-sursă de informații, imunitatea este revocabilă. Imunitatea sau privilegiul sunt deținute de o persoană obișnuită (și nu de avocat, medic, oficialitate religioasă), care decide să dea sau să nu dea publicității conținutul comunicării, deoarece secretul i-a aparținut inițial [Ibidem].

În acest context, un alt argument pentru introducerea unor norme juridico-penale ce incriminează divulgarea secretului profesional medical se conține în Directiva (UE) 2016/680 a Parlamentului European și a Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de

către autoritățile competente în scopul prevenirii, depistării, investigării sau urmării penale a infracțiunilor sau al executării pedepselor și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Deciziei-cadru 2008/977/JAI a Consiliului [13]. Potrivit acestui document european, protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal reprezintă un drept fundamental.

Directiva analizată conține prevederi speciale cu privire la necesitatea protecției speciale a datelor genetice. Așadar, **datele genetice ar trebui definite drept date cu caracter personal referitoare la caracteristicile genetice moștenite sau dobândite ale unei persoane fizice, care oferă informații unice despre fiziologia sau starea de sănătate a persoanei respective și care rezultă în urma unei analize a unei mostre de material biologic al persoanei fizice în cauză, în special a analizei cromozomiale, a unei analize a acidului dezoxiribonucleic (ADN) sau a acidului ribonucleic (ARN), fie în urma analizei oricărui alt element care permite obținerea unor informații echivalente. Având în vedere complexitatea și sensibilitatea informațiilor genetice, există un risc ridicat de utilizare abuzivă și de reutilizare în diverse scopuri neautorizate de către operator. Orice discriminare bazată pe caracteristici genetice ar trebui să fie, în principiu, interzisă** [13]. Aceeași Directivă propune și o definiție mai restrânsă: **date genetice înseamnă datele cu caracter personal referitoare la caracteristicile genetice moștenite sau dobândite ale unei persoane fizice care oferă informații unice privind fiziologia sau sănătatea respectivei persoane fizice, astfel cum rezultă în special în urma unei analize a unei mostre de material biologic recoltate de la acea persoană fizică.**

În sensul Directivei (UE) 2016/680 a Parlamentului European și a Consiliului din 27 aprilie 2016, **datele cu caracter personal privind sănătatea** ar trebui să includă toate datele având legătură cu starea de sănătate a persoanei vizate, care să dezvăluie informații despre starea de sănătate fizică sau mentală trecută, prezentă sau viitoare a persoanei vizate. Acestea includ informații privind persoana fizică colectate în cursul înscrierii acesteia la serviciile de asistență medicală sau în cadrul acordării serviciilor respective persoanei fizice în cauză, astfel cum sunt menționate în Directiva 2011/24/UE a Parlamentului European și a Consiliului:

- un număr, un simbol sau un semn distinctiv atribuit unei persoane fizice pentru identificarea singulară a acesteia în scopuri medicale;
- informații rezultate din testarea sau examinarea unei părți a corpului sau a unei substanțe corporale, inclusiv din date genetice și eșantioane de material biologic;
- precum și orice informații privind, de exemplu, o boală, un handicap, un risc de îmbolnăvire, istoricul medical, tratamentul clinic sau starea fiziologică sau biomedicală a persoanei vizate, indiferent de sursa acestora, ca, de exemplu, un medic sau un alt cadru medical, un spital, un dispozitiv medical sau un test de diagnostic *in vitro*.

Directiva în cauză definește noțiunea „**date biometrice**”, acestea fiind date cu caracter personal care rezultă în urma unor tehnici de prelucrare specifice, referitoare la caracteristicile fizice, fiziologice sau comportamentale ale unei persoane fizice, care permit sau confirmă identificarea unică a respectivei persoane fizice, cum ar fi imaginile faciale sau datele dactiloscopice.

Mai mult, potrivit prevederilor Directivei 2011/24/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2011 privind aplicarea drepturilor pacienților în cadrul asistenței medicale transfrontaliere [14], sistemele de sănătate din Uniune reprezintă o componentă centrală a nivelurilor ridicate de protecție socială ale Uniunii și contribuie atât la coeziunea socială și la justiția socială, cât și la dezvoltarea durabilă. Acestea fac parte, de asemenea, din cadrul mai larg al serviciilor de interes general.

În cauza *HR, Z. contra Finlandei* (Cererea 22009/93) [15], Curtea a luat în considerare întocmirea unei ordonanțe de divulgare a evidenței medicale: „*În acest context, instanța va ține cont de faptul că protecția datelor cu caracter personal, nu în ultimul rând a datelor medicale, este de o importanță fundamentală pentru ca o persoană să se bucure de dreptul său la respectarea vieții private și de familie garantate de articolul 8 al Convenției. Respectarea confidențialității datelor privind sănătatea este un principiu vital în sistemele juridice ale tuturor părților contractante la Convenție*” [15].

Este esențial nu doar să se respecte sentimentul de confidențialitate al unui pacient, ci și să se păstreze încrederea acestuia în profesia medicală și în serviciile de sănătate în general. Fără o astfel de protecție, cei care au nevoie de asistență medicală pot fi descurajați atunci când dezvăluie astfel de informații de natură personală și intimă, necesare pentru a beneficia de tratamentul adecvat, de a căuta o astfel de asistență, punând astfel în pericol propria lor sănătate, iar în cazul bolilor transmisibile, cele ale comunității. Prin urmare, dreptul intern trebuie să ofere garanții adecvate, astfel încât să nu existe o astfel de comunicare sau divulgare a datelor personale de sănătate care ar putea să nu fie în concordanță cu garanțiile articolului 8 din Convenție.

O problemă juridico-penală în materia asigurării protecției secretului profesional medical este situația inadmisibilă care s-a creat actualmente în legea penală și în cea contravențională a Republicii Moldova.

În conformitate cu prevederile art.3 al Legii Republicii Moldova cu privire la profilaxia infecției HIV/SIDA, nr.23 din 16.02.2007 [16], *confidențialitatea* desemnează protejare și garantare a dreptului la intimitate al unei persoane supuse testării la marcherii HIV sau diagnosticate ca fiind HIV pozitivă. Garanțiile confidențialității sunt descrise în art.6, 14 și 28 ale acestei legi. În special, potrivit alin.(2) art.28, toate ședințele instanțelor de judecată și cele ale autorităților publice cu participarea persoanelor cu status HIV pozitiv, la cererea acestora, vor fi închise.

Așadar, pe de o parte, încălcarea inviolabilității vieții personale manifestată în culegerea sau răspândirea datelor ce constituie secret personal sau secret familial, fără consimțământului persoanei, este prevăzută la alin.(1) art.177 CP RM. Constatăm că este o normă juridico-penală cu caracter *general* și orice faptă de destăinuire a unor date confidențiale ce vizează viața personală sau familială ar trebui să cadă sub incidența prezentei norme, inclusiv, în mod logic, și a unor date confidențiale cu caracter medical. Pe de altă parte, în Capitolul VII al Părții speciale a Codului contravențional al Republicii Moldova „*Contravenții ce atentează la sănătatea populației, sănătatea persoanei, la starea sanitar-epidemiologică*” găsim o normă specială cu privire la protecția datelor confidențiale cu caracter medical, prevăzută la art.74 „*Divulgarea informației confidențiale privind examenul medical de depistare a contaminării cu virusul imunodeficienței umane (HIV) ce provoacă maladia SIDA*”, conform căreia *divulgarea informației confidențiale despre examenele medicale de depistare a contaminării cu virusul imunodeficienței umane (HIV) ce provoacă maladia SIDA de către personalul medical sau de către alte persoane care, în virtutea obligațiilor de serviciu, dețin astfel de informații se sancționează cu amendă de la 50 la 70 de unități convenționale.*

Analizând textele din ambele legi, apare întrebarea: de ce în cadrul asigurării protecției juridice a datelor confidențiale cu caracter medical se admite situația de discriminare legislativă? Vom fi mai expliciti: oare datele confidențiale cu privire la „*examenul medical de depistare a contaminării cu virusul imunodeficienței umane (HIV) ce provoacă maladia SIDA*” nu constituie date confidențiale cu privire la viața personală sau familială? Răspunsul este afirmativ – *da, sunt*. În același timp, cum urmează a fi încadrată juridic fapta cu privire la divulgarea *altor* informații confidențiale despre persoană ce îi identifică statusul HIV/SIDA, nu doar la divulgarea informației confidențiale despre examenele medicale de depistare a contaminării cu HIV? Care ar fi soluția legislativă cu privire la destăinuirea datelor confidențiale ce vizează faptul adresării pentru servicii de tratament pentru boala SIDA sau cu privire la alte procedee (nu doar examen de depistare)? Răspunsul nu este oferit de legiuitor. Mai mult, analizând ambele norme, se primește că divulgarea datelor ce constituie obiectul imaterial al contravenției prevăzute la art.75 din Codul contravențional este o normă juridică ce instituie un regim de sancționare cu mult mai favorabil decât pentru divulgarea altor date cu caracter medical, sensibile din punctul de vedere al dispozițiilor internaționale.

Conform politicii penale a statului, precum și la nivel internațional, este proclamat că datele confidențiale cu caracter medical ce vizează o persoană concretă identificată sau identificabilă urmează a fi protejate în mod special. Însă, din această soluție legislativă pe care o desprindem din coraportul alin.(1) art.177 CP RM și art.75 din Codul contravențional, ajungem la o altă concluzie: dacă se vor divulga date confidențiale cu privire la statutul identificat HIV, persoana nu atinge gradul prejudiciabilității prevăzut de legea penală, pe când destăinuirea altor secrete cu caracter medical ce vizează viața personală sau familială constituie o faptă infracțională. În acest sens, am sesizat încă o neconcordanță – articolul 75 din Codul contravențional impune o condiție suplimentară de survenire a răspunderii contravenționale: *fapta este săvârșită „de către personalul medical sau de către alte persoane care în virtutea obligațiilor de serviciu”* (sublinierea ne aparține – n.a.), legiuitorul concretizând caracterul obligației – *de serviciu*. Pe cale de consecință, secretul profesional medical se substituie în mod neclar cu secretul medical de serviciu, ceea ce nu poate fi posibil din însăși natura activității medicale, ea implicând cunoștințe și competențe profesionale și, în virtutea profesiei, unele informații cu privire la viața personală și/sau familială a unei alte persoane pot deveni cunoscute lucrătorului medical. Secretul medical este întotdeauna *profesional*, iar în cazul în care această informație este prelucrată sau în alt mod procesată de alte persoane (fără competențe profesionale medicale), cum ar fi lucrătorii auxiliari (infermiere, contabili, secretari etc.) ea devine „*informație de serviciu*”. Deci, formularea de la art.75 se impune a fi parțial incorectă, fiind confundat de legiuitorul moldav regimul în care urmează a fi păstrată informația confidențială ce este obținută de lucrătorii medicali în cadrul îndeplinirii competențelor lor profesionale; cu alte cuvinte, *în virtutea profesiei*.

Ultima observație pe care o formulăm este tehnica legislativă greșită, în baza căreia norma juridică cu caracter general care asigură regimul confidențial al informației este plasată în Codul penal, iar norma specială ce vizează protecția datelor confidențiale speciale, extrem de sensibile (în cazul nostru, medicale, cu privire la statusul HIV/SIDA) – în Codul contravențional. Informații despre statusul HIV/SIDA a persoanei nu pot fi considerate „privilegiate”; cu alte cuvinte, nu atenuează răspunderea juridico-penală a subiectului destăinuirii, dar nici calitatea subiectului special („*personalul medical sau de către alte persoane care, în virtutea obligațiilor de serviciu*”) nu constituie o circumstanță atenuantă pentru ca fapta să fie recunoscută una contravențională. Dimpotrivă, destăinuirea datelor confidențiale cu caracter special protejate de normele internaționale și, mai mult, de către reprezentanții personalului medical sau alte persoane în virtutea obligațiilor profesionale sau de serviciu, trebuie să constituie o variantă agravantă a infracțiunii prevăzute la alin.(1) art.177 CP RM. Această soluție se datorează (a) calității informației culese sau răspândite, precum și (b) calității speciale a subiectului infracțiunii. Devine absurditate ca norma specială să fie plasată în Codul contravențional, iar norma generală să se afle în Partea specială a Codului penal.

Prin urmare, propunem ca legea penală să protejeze în mod special categorii de secrete medicale „sensibile” în caz de divulgare a secretului medical profesional. În lista acestora se vor înscrie: date privind infecția HIV/SIDA; date privind boală venerică; date privind boala psihică; date privind alcoolismul, narcomania, toxicomania; date privind maladii din sfera urogenitală; date privind intervenții chirurgicale legate cu funcția reproductivă a persoanei (informații cu privire la fecundarea extracorporală, întreruperea sarcinii, sterilizarea persoanei, schimbarea sexului persoanei etc.). Drept temei pentru evidențierea acestor informații în calitate de semn calificativ ar fi atitudinea psihică a proprietarului față de astfel de date, care în urma tradițiilor sociale se rușinează de procedeele medicale la care a fost supus în viața lui. Comportamentul respectiv este condiționat de posibilitatea apariției la cei din jur a atitudinii negative, de reticența lor față de persoana respectivă. Prejudiciul moral în acest caz este cauzat prin blamarea din partea societății. Același criteriu poate fi aplicat și la determinarea grupului de date care se referă la secrete personale și familiale ale pacientului, care la fel urmează a fi catalogate ca semne ale divulgării secretului medical. Așadar, se impune ca necesară evidențierea datelor care se referă la sfera vieții sexuale a persoanei (legături intime, înclinări, orientarea sexuală etc.).

Concluzii

- *Secretul profesional* este denumirea generică a secretelor protejate de lege, a căror respectare este determinată prin caracterul de încredere în unele profesii și în activitatea specifică lor.
- Protecția secretului profesional începe din momentul obținerii de către deținător a datelor confidențiale din partea beneficiarului, în unele cazuri din momentul încheierii contractului dintre beneficiar și deținătorul unor astfel de date confidențiale, în cazul în care protecția secretului profesional nu este stabilită de normele de drept.
- Legea penală a mai multor state europene conține norme speciale cu privire la ocrotirea secretului profesional. Legiuitorii străini posedă tehnici legislative avansate, fiind prevăzute norme juridico-penale ce incriminează încălcarea inviolabilității datelor personale ocrotite în regim de secret profesional și în regim de secret de serviciu, acestea fiind delimitate cu o precizie maximă. Tehnica legislativă este una simplă și corectă – prevederea expresă a calității speciale a subiectului acestei infracțiuni și indicarea clară la calitatea atribuțiilor, fie profesionale, fie de serviciu, fie de orice altă natură (de exemplu, Codul penal al Georgiei).
- În unele state, de rând cu norma juridico-penală generală este prevăzută și norma juridico-penală specială, cum ar fi în cazul Codului penal al Elveției: art.321 CP (Încălcarea secretului profesional) și art.321bis CP (Încălcarea confidențialității profesionale în cercetarea asupra ființelor umane).
- Un interes deosebit prezintă legislația penală a Italiei, conform căreia de o protecție specială se bucură secretul profesional reproductiv. Așadar, în conformitate cu legea penală specială, constituie infracțiune *divulgarea datelor confidențiale cu privire la numărul embrionilor produși prin aplicarea tehnicilor de procreare asistată, numele celor care au purces la aceste tehnici, inclusiv după formarea embrionilor pe calea medical asistată.*
- Codul penal al Germaniei indică în mod expres la calitatea subiectului încălcării secretelor private, fiind evidențiate șase categorii de persoane.
- În legislația penală a mai multor state sunt prevăzute anexe care prevăd cauzele ce înlătură caracterul penal al faptei; spre exemplu, când informația confidențială este divulgată în scopuri și în condiții expres prevăzute de lege.
- În majoritatea statelor din spațiul post-sovietic (cu excepția Georgiei) este incriminată doar divulgarea secretului medical (Ucraina, Republica Belarus, Republica Kazahstan, Republica Kârgâzstan).

- Deși secretul medical ca formă a secretului profesional este recunoscut de către instrumentele internaționale extrem de important, observăm că legiutorul moldav se contrazice și admite deficiențe de ordin tehnico-legislativ. Prin urmare, în urma analizei problemelor sintetizate propunem înlăturarea deficiențelor depistate și demonstrarea necesității protecției informației confidențiale ce vizează viața privată în regim juridic special de secret profesional.

Referințe:

- ГОЛУБЧИКОВ, С.В., НОВИКОВ, В.К., БАРАНОВА, А.В. Виды профессиональной тайны и ее защита. В: *Гуманитарные, социально-экономические и общественные науки*, 2018, №1. ISSN 2221-1373 (on-line) <https://cyberleninka.ru/article/n/vidy-professionalnoy-tayny-i-eyo-zaschita>
- Code pénal. Version consolidée au 1 juin 2019. <https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006070719>
- Swiss Criminal Code of 21 December 1937 (Status as of 1 March 2019). The Federal Assembly the Swiss Confederation, based on Article 123 paragraphs 1 and 3 of the Federal Constitution^{1,2} and having considered a Federal Council Dispatch dated 23 July 19183, decrees. <https://www.admin.ch/opc/en/classified-compilation/19370083/201903010000/311.0.pdf>
- German Criminal code. Criminal Code in the version promulgated on 13 November 1998, Federal Law Gazette [Bundesgesetzblatt] I p. 3322, last amended by Article 3 of the Law of 2 October 2009, Federal Law Gazette I p. 3214 https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/criminal_code_germany_en_1.pdf
- Уголовный кодекс Грузии. Принят 22 июля 1999 года. Вступил в силу 01 июля 2000. Опубликовано: Сакартвелос саканонмдебло мацне, 1999, №41(48), ст.209. <https://matsne.gov.ge/ka/document/download/16426/143/ru/pdf>
- Ibidem.*
- Закон Грузии о свободе слова и выражения от 24 июня 2004 года № 220-вс <http://www.matsne.gov.ge>
- Уголовный кодекс Республики Беларусь 9 июля 1999 г. № 275-3 Принят Палатой представителей 2 июня 1999 года Одобрен Советом Республики 24 июня 1999 года. http://www.derechopenalenlared.com/legislacion/codigo_penal_belarus.pdf
- Уголовный кодекс Республики Казахстан от 3 июля 2014 года № 226-V ЗПК. www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/ru/kz/kz075ru.pdf
- Ibidem.*
- Уголовный кодекс Кыргызской Республики. Принят Жогорку Кенешем Кыргызской Республики 22 декабря 2016 года от 2 февраля 2017 года № 19. (Вводится в действие Законом КР от 24 января 2017 года № 10 с 1 января 2019 года) (В редакции Закона КР от 15 мая 2019 года №62) <http://cbd.minjust.gov.kg/act/view/ru-ru/111527?cl=ru-ru>
- 'Rules on medically assisted procreation' Act, February 19, 2004, no.40. Published in Official Gazette No45, February 24, 2004. Parliament Italian. <https://www.ieb-eib.org/ancien-site/pdf/loi-pma-italie-english.pdf>
- Legea României nr.677 din 21 noiembrie 2001 pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date. În: *Monitorul Oficial*, 2001, nr.790.
- DOLEA, Ig. *Drepturile persoanei în probatoriul penal: conceptul promovării elementului privat*. Chișinău: Cartea Juridică, 2009, p.341
- Directiva (UE) 2016/680 a Parlamentului European și a Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de către autoritățile competente în scopul prevenirii, depistării, investigării sau urmării penale a infracțiunilor sau al executării pedepselor și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Deciziei-cadru 2008/977/JAI a Consiliului <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/?uri=CELEX:32016L0680>
- Directiva 2011/24/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2011 privind aplicarea drepturilor pacienților în cadrul asistenței medicale transfrontaliere. 4.4.2011 Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 88/45. <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:088:0045:0065:RO:PDF>
- Eur. Court of HR, *Z. vs. Finland*, judgment of 25 February 1997, application no.22009/93. <http://www.staff.uni-mainz.de/kebert/Entscheidungen/EGMR%20Z%20v%20Finland.pdf>
- Legea României cu privire la profilaxia infecției HIV/SIDA, nr.23 din 16.02.2007. În: *Monitorul Oficial*, 2007.

Date despre autor:

Costică MOȚOC, doctorand, Școala doctorală Științe Juridice, Universitatea de Stat din Moldova.

E-mail: ionjan082@gmail.com

ORCID: 0000-0002-1964-2201

Prezentat la 02.07.2019